

Warszawa, 06-07-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.501.94.2022.DZ

Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki
ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

chciałbym zwrócić uwagę Pana Ministra na **problem braku wystarczającej wiedzy i środków edukacyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa dzieci i młodzieży, w kontekście występowania patologicznych zachowań seksualnych w Internecie.**

W kwietniu 2022 roku Państwowy Instytut Badawczy "Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa" opublikował raport "Nie na pokaz", będący analizą wyników badania, dotyczącego publikowania treści intymnych (*self-generated sexual content*) przez młodzież. W publikacji przedstawiono najbardziej powszechne zagrożenia, na które narażone są dzieci i nastolatki w Internecie, takie jak *grooming*, szantaż na tle seksualnym, czy też *sexting*.

Szczególny niepokój Rzecznika Praw Obywatelskich budzi przedstawiony w raporcie dynamiczny wzrost liczby treści o charakterze seksualnym wytwarzanych przez osoby małoletnie, będących formą ich autoprezentacji. Badanie przeprowadzone w lipcu i

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

sierpniu 2021 w dwóch grupach wiekowych – 18-21 lat oraz 22-24 pokazało szereg problemów związanych z tym zagadnieniem, takich jak:

zatrważający brak wsparcia, z jakim borykają się osoby w młodym wieku, które doświadczyły krzywdy i traumy w związku ze zjawiskiem sextingu oraz miały kontakt z materiałami o charakterze pornograficznym zbyt wcześnie, niewystarczająca wiedza na temat cyberbezpieczeństwa zarówno wśród osób małoletnich, jak i dorosłych, upublicznianie cudzych materiałów intymnych, które dla osoby pokrzywdzonej (według badań) jest jedną z największych traum wieku młodzieńczego.

Na podstawie wyników badania stwierdzono, że wyciek materiałów *self-generated sexual content* został przez badane osoby uznany za jedną z najtrudniejszych sytuacji, w jakiej może znaleźć się osoba wysyłająca tego typu zdjęcia lub filmy. Drugą bardzo trudną sytuacją wskazaną przez badanych jest presja wysłania tego typu materiałów. Co więcej, zjawisko to ma charakter powszechny i dotyka ogromnej liczby internautów, w tym także dzieci (12-14 lat). W przypadku dzieci i nastolatków niegotowych na kontakt z tego typu materiałami może to skutkować nieprzyjemnymi lub w skrajnych przypadkach, nieodwracalnymi skutkami w sferze psychiki i zachowań osób poszkodowanych (odrzućcia/zamrożenia sfery seksualnej w przyszłości lub zbyt wczesnego, nagłego rozbudzenia tej sfery, prowadzącego do uzależnienia od seksu oraz innych zaburzeń na tym tle).

Osoby badane wielokrotnie wskazywały, że w wyniku tak powszechnego i masowego kontaktu z materiałami o charakterze pornograficznym z czasem następuje zubożenie, przebudźcowanie tym tematem. Według badanych obojętność może być również formą wyparcia trudnych do przeżywania uczuć związanych z kontaktem z tego typu treściami, w szczególności gdy był on nagły, niespodziewany i niechciany albo nastąpił w bardzo młodym wieku osoby, która go doświadczyła.

Większość badanych stwierdziła, że w przypadku trudnych sytuacji, związanych z materiałami *self-generated sexual content*, takich jak wyciek zdjęć lub filmów, presja rówieśnicza, zawiedzenie się na kims lub otrzymanie treści o charakterze seksualnym,

których nie chcieli otrzymać, nie zwróciliby się o wsparcie do rodziców, ani do szkoły z powodu strachu, że zostaną ukarani, obwinieni lub niezrozumiani. W wypowiedziach osób badanych widoczna jest też niepokojąco niska świadomość wiedzy i zasad dotyczących bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni. Niektóre osoby świadomie ignorowały znane im zasady bezpiecznego korzystania z Internetu.

Badani jednogłośnie twierdzili, że wsparcie, jakiego oczekiwaliby w takiej sytuacji powinno opierać się na empatii, zrozumieniu ich sytuacji i budowaniu w nich poczucia bezpieczeństwa. Nie powinno z kolei zawierać w sobie elementów moralizatorskich, stygmatyzujących, oceniających i wypominających błędy. Wsparciu takiemu nie powinna też towarzyszyć atmosfera strachu lub wstydu.

Rzecznik Praw Obywatelskich, jako organ stojący na straży praw i wolności człowieka, od lat podejmuje działania mające na celu propagowanie bezpiecznego dostępu do sieci, a także apeluje, aby nie być obojętnym na zagrożenia w Internecie, na które szczególnie narażone są dzieci i młodzież.

W pełni podzielam obawy autorów raportu, z którego wynika potrzeba zwiększania jakości i dostępności edukacji na temat cyberbezpieczeństwa zarówno wśród osób małoletnich, jak i dorosłych. Oprócz wiedzy i nauki, należy również zadbać o odpowiednie wsparcie dla osób pokrzywdzonych, które powinno opierać się na empatii, zrozumieniu ich sytuacji i budowaniu w nich poczucia bezpieczeństwa. Wsparcie, które nie będzie zawierać w sobie elementów moralizatorskich, stygmatyzujących, oceniających i wypominających błędy. Wsparcie, któremu nie będzie towarzyszyć atmosfera strachu lub wstydu

Pandemia koronawirusa zmusiła nas do większego zaangażowania się w życie toczące się w Internecie, gdzie na młode osoby czeka wiele zagrożeń, którym na dzień dzisiejszy ciężko jest sprostać, dlatego tak ważna jest odpowiednia edukacja, która pozwoli zapewnić bezpieczeństwo najmłodszym.

Chciałbym wyrazić nadzieję, że Pan Minister uwzględni przedstawiony powyżej raport i podejmie działania, które pozwolą poprawić jakość edukacji na temat

cyberbezpieczeństwa. Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r., poz. 627 ze zm.) uprzejmie proszę o poinformowanie Rzecznika jakie działania w tym zakresie podjęło dotychczas Ministerstwo Edukacji i Nauki i jakie planuje podjąć.

Z wyrazami poważania

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/